

Mats Andersson 010-574 80 84
Patrik Andreasson 010-573 51 14

Skattekontot och intäktsräntan

1 Bakgrund

Skatteverket har under senare tid sett flera tecken på att skattekontot har börjat användas som sparkonto, dvs. att inbetalningar gjorts på kontot i syfte att erhålla ränta på insatta medel istället för att täcka debiteringar av skatter och avgifter.

Om så skulle vara fallet uppstår problem av flera slag. För det första innebär det att skattekontot används på ett sätt det inte är avsett för, vilket bland annat medför en ökad administration för Skatteverket. För det andra ger skattekontot inte korrekt information till Finansdepartementet, ESV och Riksgälden om framtida skatteintäkter och lånebehov. För det tredje så innebär det att svenska staten lånar pengar till en ränta som ligger klart över räntan vid alternativ upplåning.

Det finns i princip två sätt att tillgå för den som vill använda skattekontot som sparkonto. Det första sättet är att helt enkelt sätta in pengar på kontot. Pengar som sedan kommer att återbetalas med ränta, vid ett ordinarie utbetalningstillfälle eller på begäran av skattebetalaren själv. Ett exempel på ett ordinarie utbetalningstillfälle är avstämningen av inkomstskatten mot preliminärskatterna. För att förhindra att en oönskad utbetalning görs från skattekontot går det att begära att en utbetalningsspärr sätts. En sådan spärr kan antingen avse ett visst belopp eller hela skattekontot. Det andra sättet att få ränta på insatta medel är att begära en debitering av preliminär skatt som är högre än den slutliga skatt som kommer att fastställas i samband med granskningen av inkomstdeklarationen. Det överskott som då uppstår betalas därefter ut med ränta.

För att ta få en bättre uppfattning om dessa indikationer pekar på ett reellt problem har Analysenheten fått i uppdrag av verksledningen att närmare utreda dels om det finns pengar på skattekontot som inbetalats i syfte att generera ränta, dels om det finns en tendens att de totala debiterade preliminärskatterna sätts för högt i syfte att vid avstämningen mot den slutliga skatten få det överskjutande beloppet återbetalt med ränta.

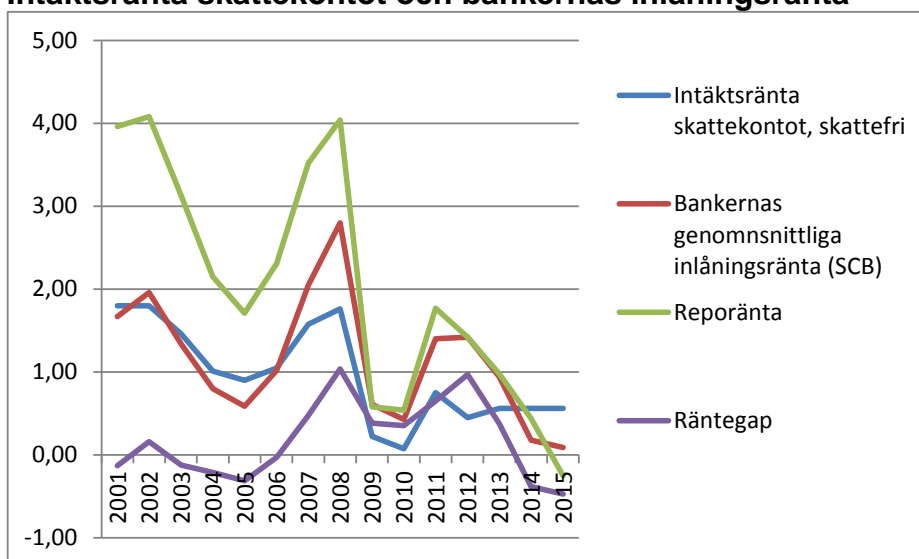
1.1 Räntegapet

Att skattekontot i högre grad används som sparkonto är inte orimligt mot bakgrund av att skattekontoräntan alltmer avviker från sparräntorna hos bankerna. Nedan beskrivs detta s.k. räntegap.

Intäktsräntan på skattekontot utgör 45 procent av basräntan. Basräntan som är lagstadgad kan i sin tur inte understiga golvvärdet 1,25 procent. Det innebär med nuvarande regler att inkomsträntan på skattekontot aldrig kan understiga 0,5625 procent. Denna räntenivå har gällt under de senaste tre åren, sedan 1 januari 2013. Vidare är denna ränteinkomst skattebefriad. Under 2015 har motsvarande ränta inte erbjudits på bankernas inlåningskonton, vilket skapat incitament att använda skattekontot till en säker placering

med förhållandevis bra avkastning, dvs. använda skattekontot som bankkonto. Räntegapet mellan skattekontot och bankernas snitträntor visas i diagrammet, och har mellan 2007 och 2013 varit högre hos bankerna. Under 2014 och mer påtagligt under 2015 har däremot skattekontots inkomstränta varit klart högre än bankernas. Det har skapat incitament för både juridiska och fysiska personer att använda skattekontot på ett icke avsett sätt.

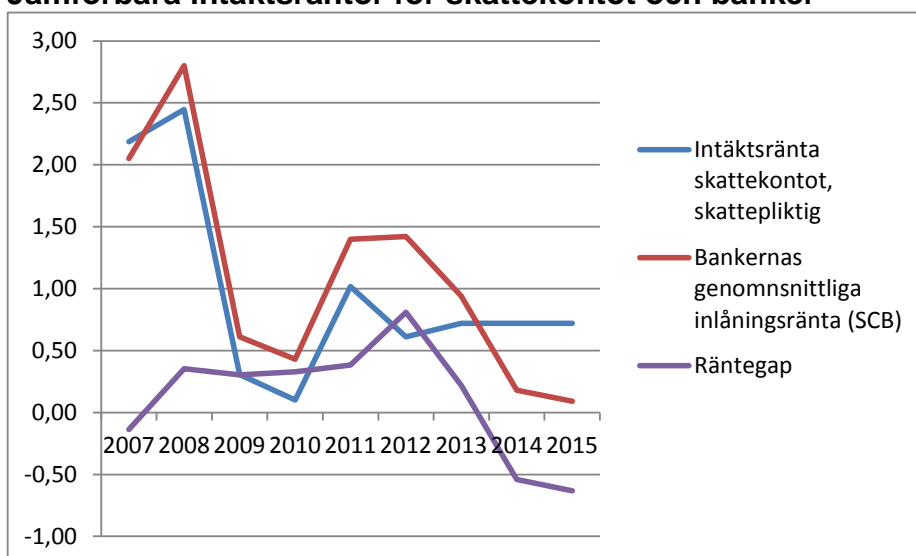
Intäktsränta skattekontot och bankernas inlåningsränta

Källa: SCB och Skatteverket

Eftersom intäktsräntan på skattekontot är skattebefriad, blir den mer jämförbar med en omräkning till skattepliktig ränta. Vid omräkning har den skattefria räntan justerats med bolagsskattesatsen, som från 2013 uppgår till 22 procent ($0,5625/0,78=0,72$).

Jämförbara intäktsräntor för skattekontot och banker

Källa: SCB och Skatteverket

Gapet från 2014 blir ännu tydligare vid jämförbara intäktsräntor, och uppgår 2015 till 0,63 procentenheter. Negativa räntegap kan även identifieras under den tidigare perioden från 2001 utan att ha gett upphov till beteendeförändringar hos hushåll och företag.

2 Sammanfattning

Analysenheten konstaterar att inbetalningarna till skattekontot under 2015 har ökat jämfört med tidigare år och att en stor del av denna ökning inte kan förklaras av ökade skatter och avgifter. Vidare tycker Analysenheten sig se en tendens till att debiterade preliminärskatter ökar mer än vad som är motiverat av underliggande skatter och avgifter.

När det gäller skattekontosaldo uppskattar analysenheten att det på de juridiska personernas konton vid avstämningen efter januari 2016 fanns 12 miljarder kronor som inte kan förklaras av skatter och avgifter, och därför kan tänkas finnas där för att generera ränta. På fysiska personers konton bedöms motsvarande belopp uppgå till 10 miljarder kronor.

När det gäller debiterad preliminärskatt uppskattar Analysenheten överdebiteringen i december 2015 till 3 miljarder kronor.

Ytterligare en faktor som stödjer uppfattningen att skattekontot används som sparkonto är att antalet utbetalningsspärrar, dvs. en spärr mot utbetalningar som skattebetalaren själv kan begära, har ökat kraftigt under de senaste åren. För juridiska personer har antalet spärrar ökat från 19 753 stycken 2013 till 26 260 stycken 2015. För fysiska personer har antalet spärrar ökat från 14 363 stycken till 20 887 stycken 2015. Även utbetalningsspärrar med stora belopp har ökat kraftigt 2015.

Till detta ska läggas att inbetalningarna till skattekontot varit betydligt större i december 2015 och januari 2016 jämfört med motsvarande månader tidigare år.

Sammanfattning av indikationer på att skattekontot används som sparkonto

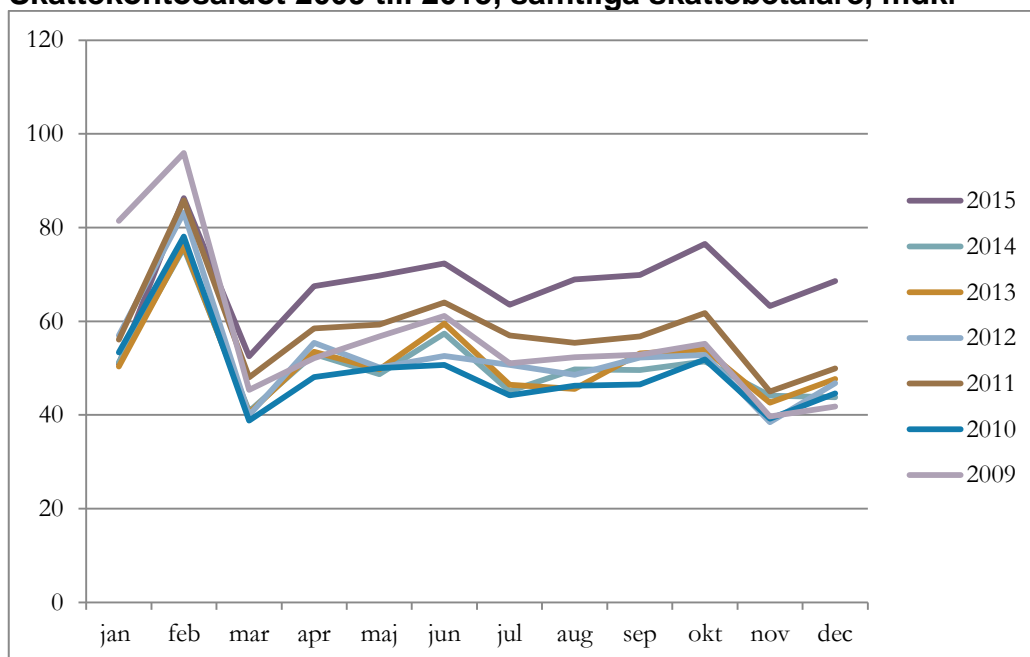
Indikatorer och påverkan	Mdkr	Indikator
Skattekontosaldo, individer	10	Stark
Skattekontosaldo, företag	12	Stark
Ökade debiteringar, företag	3	Måttlig
Totalt	25	
Övriga indikatorer		
Antal utbetalningsspärrar		Stark
Utbetalningsspärrar med höga belopp		Stark
Höga inbetalningar på skattekontot i december 2015 och januari 2016		Stark

Vidare ser Analysenheten en risk för att detta problem kan öka. Detta mot bakgrund dels av att räntegapet som beskrivs ovan inte ser ut att minska under det närmaste året, snarare tvärtom, dels att media i allt högre grad uppmärksammar allmänheten på skattekontots generösa intäktsränta.

3 Skattekontosaldot

Skattekontosaldot visar hur mycket som återstår på kontot efter att insatta medel avräknats mot debiterade skatter. Den officiella saldostatistiken visar det samlade saldot vid den månatliga avstämningen av skattekontot. Avstämningen görs normalt den första lördagen varje månad. I diagrammen nedan visas det samlade skattekontosaldot för åren 2009 till 2015.

Skattekontosaldot 2009 till 2015, samtliga skattebetalare, mdkr

Källa: Skatteverket, Statistikdatabasen GIN-skatt

I diagrammet ligger kurvan för 2015 över tidigare års kurvor. Frågan är om och i vilken grad detta beror på att pengar i högre grad sätts in på skattekontot eftersom intäktsräntan där är högre än på annat sparande.

Innan denna fråga berörs undersöks nedan närmare vad som förklarar skattekontosaldot.

3.1 Räntegrundande saldo

Saldot uppstår på grund av att betalningar och debiteringar inte alltid sker samma dag. Ofta handlar det om några dagars förskjutning. En inte obetydlig del av saldot beror dock på att inbetalningar gjorts långt innan debiteringen. En viktig orsak till detta är att räntorna på kvarstående skatt vid avstämningen av inkomstskatten mot preliminärskatten löper från tidpunkter långt innan resultatet är känt och först då resulterar i en debitering på skattekontot.

Detta leder till att saldot inte visar det samlade beloppet som utgör underlag för utgiftsränta. Samtidigt framgår inte heller hela underlaget för intäktsränta. Skattebetalarna har nämligen fordringar i form av överskjutande skatt. Denna överskjutande skatt syns dock inte i saldot

förrän den slutliga skatten blir känd. För att synliggöra det samlade belopp som ligger till grund för ränteberäkning behöver en justering göras av saldot. Resultatet kan kallas det ”räntegrundande saldot”. Differensen mellan saldot och det räntegrundande saldot består av tre korrigeringar. De tre korrigeringarna förklaras nedan.

- Kvarskatt som täcks av kompletteringsbetalning – Räntan på kvarskatter börjar beräknas flera månader innan kvarskatten fastställs. Om en kompletteringsbetalning görs från tidpunkten när räntan börjar beräknas ökar skattekontosaldot, dvs. det ser ut som att skattebetalaren har en fordran. Detta saldo försvinner dock när kvarskatten debiteras. I verkligheten har det alltså aldrig funnits någon fordran.
- Kvarskatt som inte täcks av kompletteringsbetalning – En kvarskatt debiteras flera månader efter den tidpunkt från vilken räntan beräknas. Om en skattebetalare väntar med betalningen tills förfallodagen görs i efterhand en debitering av räntan från ränteberäkningsdagen. En räntebärande skuld finns alltså utan att det syns på skattekontosaldot.
- Överskjutande skatt – Räntan på en överskjutande skatt löper från en tidpunkt långt innan skatten krediteras. En räntebärande fordran finns alltså i verkligheten på skattekontot utan att det syns på saldot.

I tabellen nedan beskrivs mer detaljerat de korrigeringar som görs för att ta fram det räntegrundande saldot. I bilaga visas korrigeringarna genom sifferexempel.

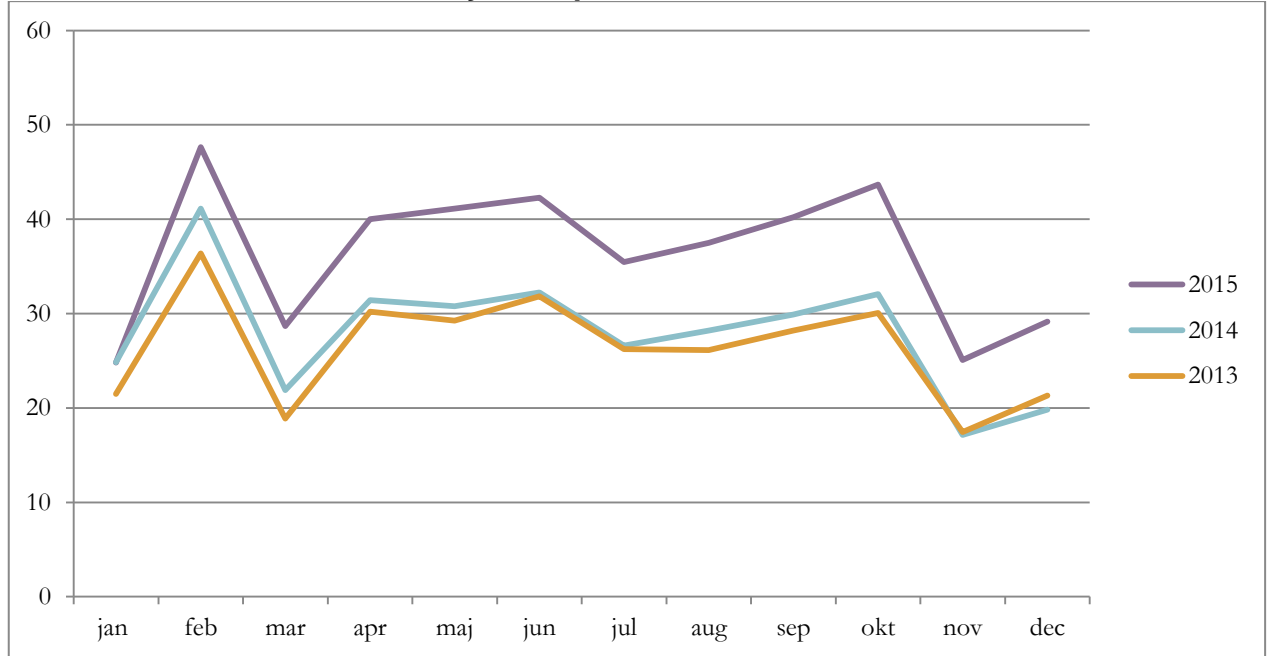
Korrigeringar vid framtagandet av det räntegrundande saldot

Korrigering för:	Korrigering genom att:	Korrigering av saldot	Period	Kommentar
kvarskatt	kvarskattebeloppet flyttas från den månad den blir känd till den månad när räntan börjar löpa. Saldot korrigeras för alla mellanliggande månader.	Minskning (-)	Saldot minskas för de månader på vilka räntan belöper.	Om en kompletteringsbetalning gjorts motsvarande kvarskatten så finns i praktiken ingen skuld. I det räntegrundande saldot sker en neutralisering eftersom kompletteringsbetalningen motsvarar den slutliga skatten. Om kompletteringsbetalning inte gjorts medför däremot korrigeringen att skulden blir synlig på det räntegrundande saldot.
överskjutande skatt	beloppet för den överskjutande skatten flyttas från den månad den blir känd till den månad när räntan börjar löpa. Saldot korrigeras för alla mellanliggande månader.	Ökning (+)	Saldot ökas för de månader på vilka räntan belöper.	Korrigeringen medför att den verkliga fordran på vilken räntan blir synlig i det räntegrundande saldot.

3.2 Fysiska personer

I diagrammet nedan visas saldot för fysiska personer från 2013 till 2015. Som framgår ligger kurvan för saldot år 2015 klart över nivåerna för 2013 och 2014. Det genomsnittliga saldot för 2015 ligger cirka 8 mdkr över det genomsnittliga saldot för 2014. Frågan är dock vad detta genomsnitt säger med tanke på att det saknas både fordringar och skulder samt att det i saldot finns inbetalningar som ännu inte kvittats mot kvarskatt. Av den anledningen visas det räntegrundande saldot i diagrammet efter.

Skattekontosaldo 2013-2015, fysiska personer, mdkr

Källa: Skatteverket, Statistikdatabasen GIN-skatt

Det räntegrundande saldot varierar kraftigt över året. Det finns flera orsaker till detta. En är att det under perioder på vilka skuldränta löper finns pengar på kontot som ännu inte debiterats. En annan är att det finns räntebärande fordringar som krediteras längre fram i tiden.

I februari ligger det räntegrundande saldot nära noll. I saldot denna månad ingår dock såväl stora skulder som stora fordringar, som ränteberäknas. De skulder som finns är såväl kvarskatter avseende det senast avslutade beskattningsåret (t-1), som börjar ränteberäknas i februari, som kvarskatter från det föregående beskattningsåret (t-2), som förfaller till betalning i mars. Dessa skulder syns dock inte till den del de täcks av kompletteringsbetalningar. Samtidigt finns det stora fordringar i form av överskjutande skatter som ränteberäknas från februari. Mot bakgrund av att saldot ligger nära noll betyder det att skulder som inte motsvaras av kompletteringsbetalningar i stort sett motsvaras av överskjutande skatt och övriga medel som ligger på skattekontot.

I mars förfaller skulder avseende föregående beskattningsår (t-2) till betalning (i mars 2015 förföll de sista kvarskatterna avseende beskattningsåret 2013 till betalning). Detta gör att det räntegrundande saldot ökar stort. Ränteberäkningen inkluderar nu kvarskatter över 30 000 kr avseende det senaste beskattningsåret (t-1) och överskjutande skatt samt övriga medel som betalats in på skattekontot.

I april sker inget specifikt. Förändringen på skattekontot beror därmed i huvudsak på insättningar.

I maj börjar ränta beräknas på kvarskatter under 30 000 kr. Därmed minskar det räntegrundande saldot rejält.

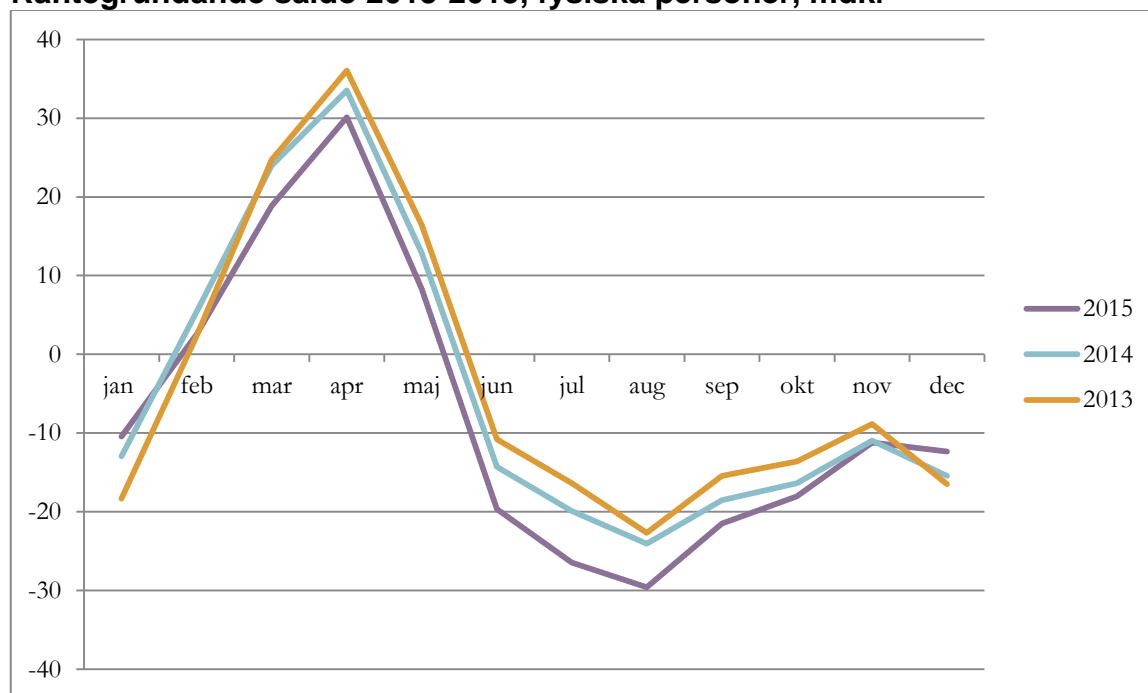
I juni betalas en stor del av de överskjutande skatterna ut, vilket minskar det räntegrundande saldot till ett stort negativt belopp.

Även i augusti görs utbetalningar av överskjutande skatt. Det räntegrundade saldot minskar då ytterligare. Det saldo som återstår är kvarskatter minskat med övriga medel som ligger på skattekontot.

Under augusti till november ökar saldot successivt på grund av att de kvarskatter som meddelats i skattebeskeden i juni och augusti förfaller till betalning (förfalldagen inträffar tre månader efter beskedet).

I december betalas de sista överskjutande skatterna ut. Det som återstår på kontot är därmed skulden för den återstående kvarskatten som förfaller till betalning i mars, minskad med övriga medel som ligger på skattekontot.

Räntegrundande saldo 2013-2015, fysiska personer, mdkr

Källa: Skatteverket, Statistikdatabasen GIN-skatt

Det räntegrundande saldot för fysiska personer är för 2015 i genomsnitt lägre än de räntegrundande saldon 2014 och 2013. Detta i motsats till skattekontosaldot för 2015, där förhållandet var det omvända. Undantaget är december där det räntegrundande saldot för 2015 är högre än tidigare år. I december uppgår det räntegrundande saldot till -12,4 mdkr för 2015, jämfört med -15,4 mdkr och -16,5 mdkr för 2014 respektive 2013.

Att det räntegrundande saldot perioden februari till november 2015 är lägre än samma perioder tidigare år beror troligen på att det totala kvarskattebeloppet som inte täcks av kompletteringsbetalningar är större 2015 än tidigare år. Att så är fallet är troligt eftersom kapitalvinsterna var betydligt högre beskattningsåret 2014 än tidigare år (se tabell nedan).

Kapitalvinster och förluster beskattningsåren 2012-2014, mdkr

	2012	2013	2014
Kapitalvinst	103,4	117,9	152,3
Kapitalförlust	-6,7	-6,0	-5,0
Nettokapitalvinst	96,7	111,9	147,3

Källa: Skatteverket, taxeringsutfallet

Det är dock uppseendeväckande att december skiljer sig från tidigare månader. Saldot i december bestäms i huvudsak av två faktorer. Den ena är hur stor del av den skatt som förfaller till betalning i mars som inte täcks av fyllnadsinbetalningar. Den andra faktorn som kan förklara saldot är inbetalningar som inte gjorts i syfte att betala skatt, vilket istället torde vara att generera ränta. Samma faktorer bestämmer saldot i januari.

De viktigaste faktorerna bakom det räntegrundade saldot i december och januari

- Slutskatt som förfaller till betalning i mars
- +Fyllnadsinbetalningar som har gjorts i tidigare perioder
- =Slutskatt som förfaller till betalning i mars som inte täcks av fyllnadsinbetalningar
- +Andra inbetalningar
- =Saldo

I tabellen nedan visas differenserna mellan saldon och de räntegrundade saldon i december 2014 och 2015 samt januari 2015 och 2016. Om det antas att benägenheten att göra fyllnadsinbetalningar inte skiljer sig från tidigare år betyder det att differenserna mellan de jämförda räntegrundade saldon beror på att fler skattebetalare valt att betala in pengar på skattekontot för att de ska ge ränteavkastning. Det samlade belopp som finns på fysiska personers skattekonto enbart i syfte att generera ränta kan antas utgöra större delen av differensen mellan räntegrundade saldo i januari 2016 och januari 2015. Differensen uppgår till 10,9 mdkr. Den del som satts in för att generera ränta antas av Analysenheten uppgå till 10 mdkr.

Saldo och räntegrundande saldo i december 2014 och 2015 samt i januari 2015 och 2016, mnkr

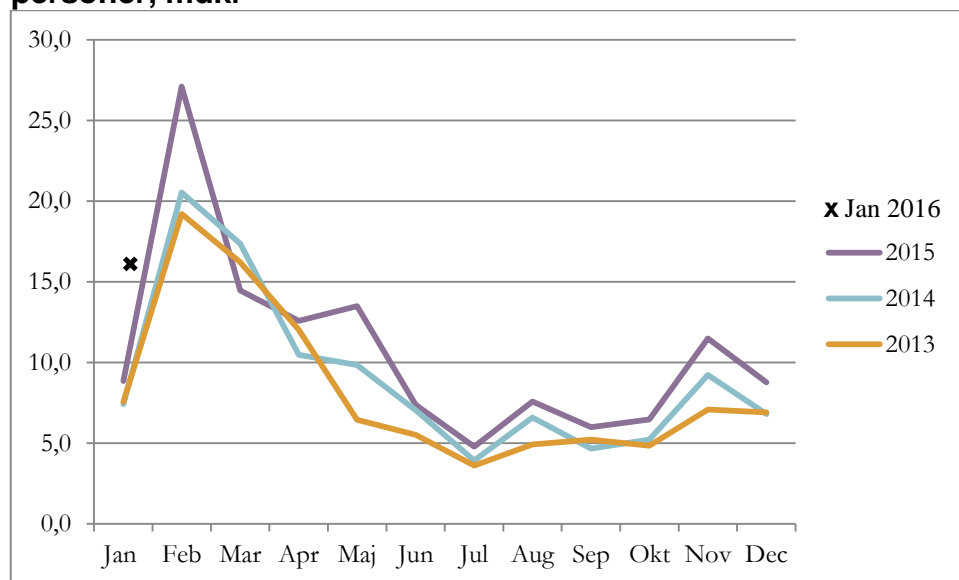
	Saldo	Räntegrundande saldo
Dec 15	29 165	-12 356
Dec 14	19 836	-15 420
Differens dec 15-dec 14	9 329	3 064
Jan 16	41 985	464
Jan 15	24 828	-10 427
Differens jan 16-jan 15	17 157	10 891

Källa: Skatteverket, Statistikdatabasen GIN-skatt

3.2.1 Inbetalningar på skattekontot

Iakttagelsen ovan om ett ovanligt högt saldo i december kompletteras nedan med statistik över inbetalningarna på skattekontot. I diagrammet nedan visas de månadsvisa inbetalningarna på skattekontot under 2013 till 2015. Även här avviker december 2015 och januari 2016. I december 2015 betalades in 8,8 mdkr, att jämföra med 6,8 mdkr och 6,9 mdkr för 2014 respektive 2013. I januari 2016 betalades in 16,0 mdkr, att jämföra med 8,9 mdkr och 7,4 mdkr i januari 2015 respektive 2014.

Inbetalningar på skattekontot per månad 2013-2015, fysiska personer, mdkr

Källa: Skatteverket, Skattekontots månadsrapporter

Inbetalningar på skattekontot jan och dec 2013-2016, fysiska personer, mdkr

	2016	2015	2014	2013
Jan	16,0	8,9	7,4	7,6
Dec	-	8,8	6,8	6,9

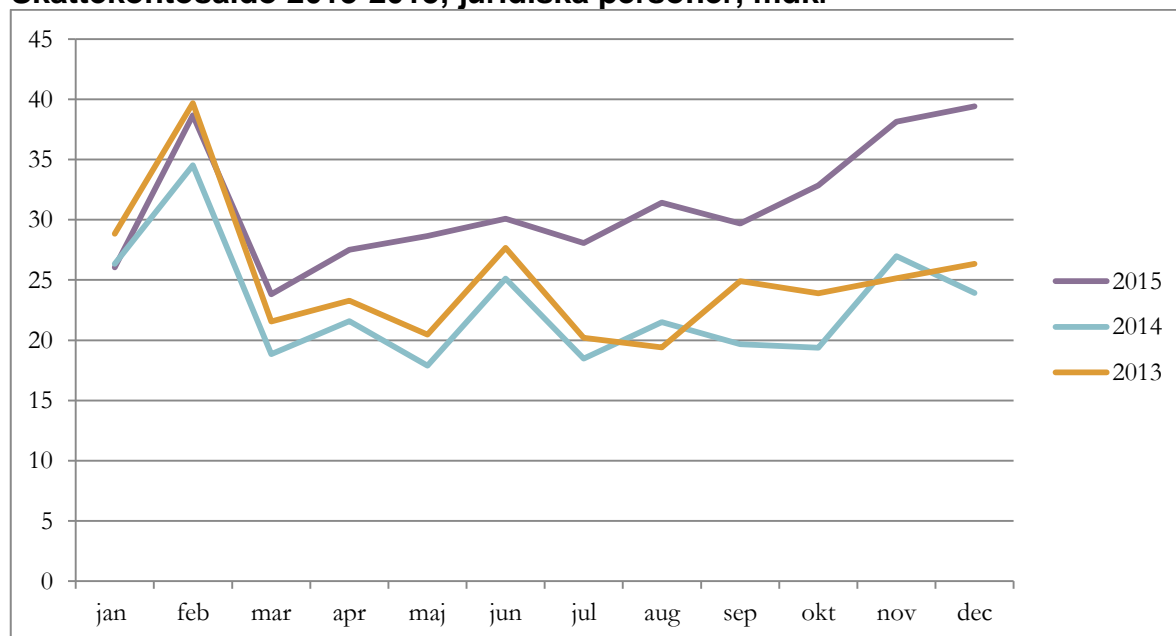
Källa: Skatteverket, Skattekontots månadsrapporter

3.3 Juridiska personer

När det gäller juridiska personer är saldot mer komplext. Det beror på att skattekontot för juridiska personer utöver inkomstskatterna innehåller även andra skatter och avgifter som redovisas och betalas månadsvis. Eftersom det därmed sker många debiteringar och betalningar varje månad, som sällan är helt synkroniserade, finns det alltid ett saldo. Till detta ska läggas att inkomstskatterna sedan skatteförfarandelagen (SFL) infördes år 2013 redovisas i närmare anslutning till räkenskapsåret, än vad som var fallet tidigare. Det har medfört att det från 2013 finns fyra olika beskattningsår och därmed fyra olika avstämningstidpunkter för inkomstskatten.

I diagrammet nedan visas skattekontosaldo för juridiska personer, åren 2013 till 2015. Som framgår avviker 2015 kraftigt från 2014 och 2013.

Skattekontosaldo 2013-2015, juridiska personer, mdkr

Källa: Skatteverket, Statistikdatabasen GIN-skatt

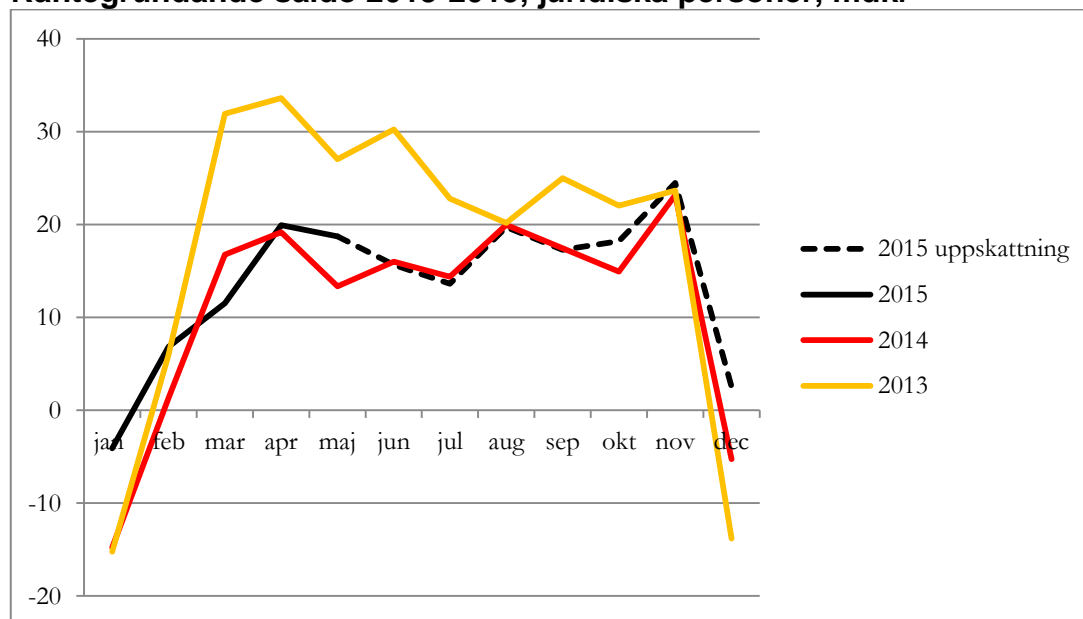
I diagrammet nedan visas det räntegrundande saldot för juridiska personer för åren 2013 till 2015. Det första som kan konstateras är att 2013 avviker stort från övriga år. Den viktigaste förklaringen till detta är att SFLs införande medförde en sammanpressning av skatteinbetalningarna. Införandet av SFL medförde nämligen i praktiken att de skattekrediter som uppstår på grund av den tid som förflyter mellan de skattepliktiga händelserna och betalning av skatten blev kortare. Det betyder att skattebetalningarna under införandeåret

2013 avser längre tidsperioder än de föregående och efterföljande åren. Effekterna av skatteinbetalningarna detta år är dock mycket komplexa och svåranalyserade.

Ytterligare en svårighet med analysen av det räntegrundande saldot är att 2015 ännu inte är komplett. Det beror på att 2015 fortfarande innehåller kvarskatter och överskjutande skatter som ännu inte är kända. Det handlar om den inkomstdeklaration som lämnades i december 2015 där slutskattebeskeden kommer i juni 2016, men där kvarskatter och överskjutande skatter ränteberäknas från juni 2015. Det handlar också om de deklarerationer som ska lämnas i mars och juli, där kvarskatterna och skulderna ränteberäknas för en del av 2015. För att lösa detta har i diagrammet nedan ett räntegrundande saldo uppskattas från juni 2015 utifrån antagandet att saldona kommer att korrigeras för de saknade uppgifterna med samma belopp som året innan.

Utifrån denna uppskattning avviker saldot i december 2015 kraftigt från december 2014. Det räntegrundande saldot i december 2015 uppgår till 2,5 mdkr, att jämföra med -5,3 mdkr i december 2014. Den stora differensen beror i huvudsak på att det finns större belopp på skattekontot i december 2015 än det gjorde i december 2014. Belopp som är svåra att förklara på annat sätt än att de finns där i syfte att generera ränta.

Räntegrundande saldo 2013-2015, juridiska personer, mdkr

Källa: Skatteverket, Statistikdatabasen GIN-skatt

I december betalas de sista överskjutande skatterna ut från skattekontot. Det betyder att i december och januari bör i princip saldot på skattekontot förklaras av tre faktorer. Den första är den differens som alltid finns på grund av att det uppstår förskjutningar i tiden mellan debitering och betalning av de månatliga skatterna och avgifterna. Den andra är kvarskatter som förfaller i mars som inte täcks av fyllnadsinbetalningar. Den tredje är andra inbetalningar som inte har som syfte att täcka framtida skattedebiteringar, utan finns där för att generera ränta.

De viktigaste faktorerna bakom saldot i december och januari

- Slutskatt som förfaller till betalning i mars
- +Fyllnadsinbetalningar som har gjorts i tidigare perioder
- =Slutskatt som förfaller till betalning i mars som inte täcks av fyllnadsinbetalningar
- +Differens mellan debiteringar och betalningar för övriga skatter och avgifter
- +Andra inbetalningar
- =Saldo

I tabellen nedan jämförs saldona för avstämningarna avseende december 2014 respektive 2015 samt avstämningarna avseende januari 2015 respektive 2016. Som framgår är differenserna mellan de räntegrundande saldona som jämförs stora. Differensen mellan decembersaldona uppgår till 7,8 mdkr och differensen mellan januarisaldona uppgår till 12,4 mdkr.

Om det antas att benägenheten att täcka kvarskatt med fyllnadsinbetalningar inte har ändrats och att betalningsdifferensen för övriga skatter inte heller har ändrats beror de differenserna på att det har gjorts större inbetalningar för att erhålla intäktsränta. Detta belopp kan antas motsvara skillnaden mellan saldot i januari 2016 och januari 2015, 12 mdkr.

Saldo och räntegrundande saldo i december 2014 och 2015 samt i januari 2015 och 2016, mdkr

	Saldo	Räntegrundande saldo
Dec 15	39 424	2 516
Dec 14	23 918	-5 250
Differens dec 15-dec 14	15 506	7 766
Jan 16*	45 237	8 329
Jan 15	26 061	-4 085
Differens jan 16-jan 15	19 176	12 413

Källa: Skatteverket, Statistikdatabasen GIN-skatt

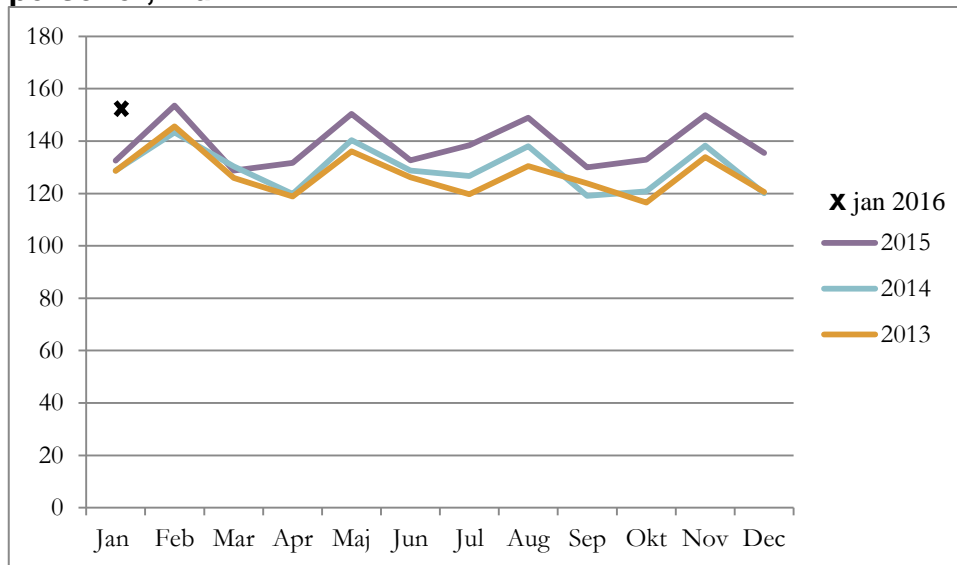
*Exklusive 15,2 mdkr som betalats in i januari avseende en debitering som uppkommer på skattekontot i februari 2016

3.3.1 Inbetalningar på skattekontot

Jämförelsen av de räntegrundande saldona kompletteras i detta avsnitt med statistik över de månatliga inbetalningarna. Som framgår av diagrammet nedan avviker 2015 från de två tidigare åren. Den genomsnittliga månatliga differensen mellan 2015 och 2014 uppgår till 9,2 mdkr. Differensen mellan 2015 och 2014 är störst i december. I december 2015 uppgick inbetalningarna till 135,5 mdkr, jämfört med 120,0 mdkr i december 2014. Det finns även en stor differens i jämförelsen mellan januari 2016 och januari 2015. I januari 2016 betalades in 155,2 mdkr¹ jämfört med 132,5 mdkr i januari 2015.

¹ Betalningarna avser beloppet exklusive en stor inbetalning om 15,2 mdkr som avser en debitering som kommer att göras i februari

Inbetalningar på skattekontot per månad 2013-2015, juridiska personer, mdkr

Källa: Skatteverket, Skattekontots månadsrapporter

Inbetalningar på skattekontot jan och dec 2014-2016, juridiska personer, mdkr

	2016	2015	2014	2013
Jan	155,2*	132,5	128,7	128,7
Dec	-	135,5	120,0	120,5

Källa: Skatteverket, Skattekontots månadsrapporter

*Exklusive 15,2 mdkr som betalats in i januari avseende en debitering som uppkommer på skattekontot i februari 2016

4 Utbetalningsspärrar på egen begäran

Ytterligare en indikation på en ökad aktivitet på skattekontot till följd av intäktsräntan är antalet spärrade utbetalningar från kontot på egen begäran. Det innebär att inestående belopp inte betalas ut med automatik utan kvarstår på skattekontot.

Det finns en tydlig tendens att antalet individer och företag som anmält utbetalningsspärrar har ökat de två senaste åren. Ökningstakten är i samma omfattning för både fysiska personer och företag, och uppgår till omkring 15 procent 2014 respektive drygt 20 procent 2015. Det finns därmed indikation på att intäktsräntan har skapat ett nytt beteende som har accelererat under förra året.

Antal utbetalningsspärrar på egen begäran

Juridiska personer	2013	2014	2015
Antal totalspärrar	15 702	17 713	19 404
Antal beloppsspärrar	4 051	4 713	6 856
Totalt	19 753	22 426	26 260
Utveckling (%)		14%	17%
Fysiska personer			
Antal totalspärrar	11 567	13 138	15 031
Antal beloppsspärrar	2 796	3 407	5 856
Totalt	14 363	16 545	20 887
Utveckling (%)		15%	26%
Övriga (dödsbon m.m.)			
Antal totalspärrar	474	523	603
Antal beloppsspärrar	62	75	147
Totalt	536	598	750
Utveckling (%)		12%	25%
Totalt			
Antal totalspärrar	27 743	31 374	35 038
Antal beloppsspärrar	6 909	8 195	12 859
Totalt	34 652	39 569	47 897
Utveckling (%)		14%	21%

Källa: Skatteverket

Även antalet utbetalningsspärrar med betydande belopp har ökat kraftigt det senaste året, både för företag och individer. Det indikerar att en beteendeförändring ägt rum avseende skattebetalarnas hantering av medel på skattekontot.

Utbetalningsspärrar

Företag, antal	2013	2014	2015
Belopp > 30 miljoner kronor	7	8	28
Individer, antal			
Belopp > 5 miljoner kronor	7	10	21

Källa: Skatteverket

5 Debitering av preliminär skatt

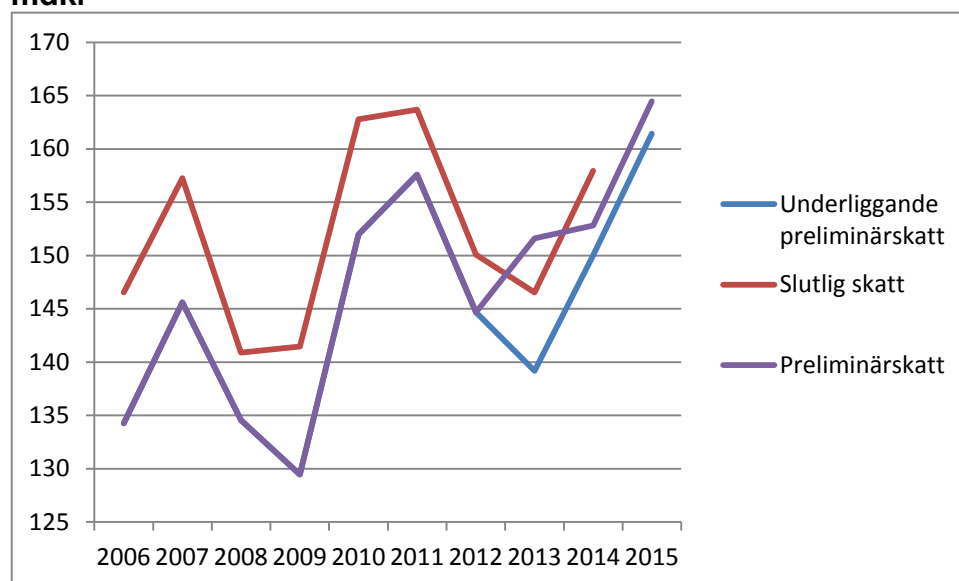
5.1 Debiterad preliminärskatt och slutlig skatt

Företagen tilldelas ett fastställt startvärde vid ingången till varje beskattningsår. Det resultat på vilket företagen åläggs att betala (debiteras) preliminärskatt uppgår till mellan 105 och 110

procent av den fastställda slutliga skatten två år tidigare. Den preliminärt inbetalade skatten ska täcka bolagets inkomstskatt, fastighetsskatt, fastighetsavgift, särskild löneskatt på pensionskostnader samt avkastningsskatt på pensionsmedel.

Summan av inkomstarets preliminärskatt avräknas vid beskattningsårets slut mot den slutligt fastställda skatten i december. Differensen som uppstår betalas ut som överskjutande skatt eller inbetalas vid underuttag av preliminärskatt.

Relation mellan preliminärt debiterade skatter och slutlig skatt, mdkr

Källa: Skatteverket, Statistikdatabasen GIN-skatt

En genomsnittlig relation mellan preliminär och slutlig skatt har under perioden 2006 till 2012 uppgått till 0,95, det vill säga 95 procent av den slutliga skatten betalades in via de preliminära debiteringarna (preliminärskattkvoten). Undantaget inkomstår 2013, som påverkade företag med brutna räkenskapsår i och med övergången till Skatteförfarandelagen (SFL), har relationen varit relativt stabil. Under 2014, som är det senaste utfallsåret, har den preliminära skatten täckt en något större andel av slutskatten jämfört med tidigare, knappt 97 procent. Till detta finns flera tänkbara förklaringar:

- En indikation på att företagen använt ökade debiteringar för annat än skattebetalningar i samband med att räntegapet uppstod under 2014.
- Skatteverket och storföretagen har blivit bättre på att under året anpassa debiteringar till slutlig skatt.
- Påverkan av att bolagsskattesatsen sänktes 2013

I föreliggande analys undersöker vi om nivån på intäktsräntan påverkat företagens beteende. En underliggande utveckling för preliminärskatten, det vill säga exklusive

beteendeförändring på grund av räntegap, med den historiskt genomsnittliga kvoten visar en mer jämförbar utveckling.

Om vi förutsätter att den ökande preliminärskattekvoten i sin helhet kan hänföras till ett ändrat beteende från företagen, får vi följande nivå för ”överdebiteringar”, det vill säga debiteringar som inte är avsedda att motsvaras av en slutlig skatt.

Miljarder kronor	2014
Preliminärskatt	152,8
Underliggande preliminärskatt	150,0
Överdebitering	2,8

En underliggande preliminärskatt indikerar att intäktsräntan på skattekontot kan ha medfört överdebiteringar med upp till 3 miljarder kronor.

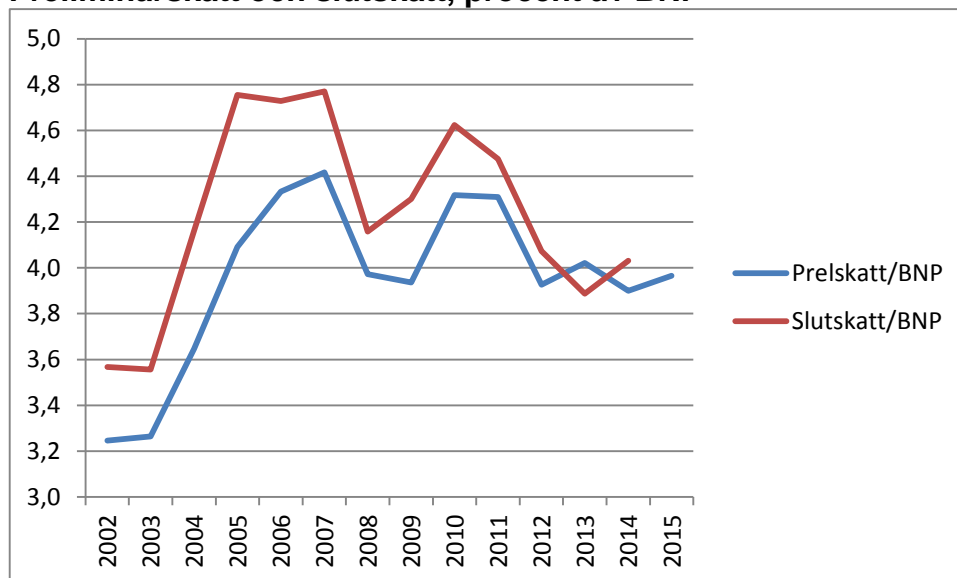
Den genomsnittliga avvikelser mellan preliminärskatt och slutlig skatt uppgår från 2006 till 0,2 procent av BNP. Under 2014 minskade avvikelser till 0,1 procent av BNP, vilket motsvarar drygt 3 miljarder kronor.

Analysen för de preliminära skattebetalningarna för 2015 förutsätter att mönstret för inkomståret inte avviker nämnvärt från 2014. Debiteringarna för inkomstår 2015 har till och med januari 2016 ökat med omkring 10 miljarder kronor jämfört med föregående år, vilket inte bedöms som en stark indikator på avvikande mönster, givet den relativt starka tillväxten i ekonomin.

5.2 Bolagsskatt i förhållande till BNP

Som kompletterande information visas nedan bolagsskatten i relation till BNP. Efter att bolagsskattesatsen sänktes 2013 har företagens preliminärskatt uppgått till omkring 4,0 procent av BNP. Inbetalad preliminärskatt för inkomståret 2015 till och med januari i år tyder på en svag ökning i förhållande till BNP. Det finns därmed inga omedelbara indikationer på att preliminärskatten ökat onormalt under 2015 i förhållande till ekonomin i övrigt.

Preliminärskatt och sluts katt, procent av BNP

Källa: Skatteverket, Statistikdatabasen GIN-skatt, och Konjunkturinstitutet

5.3 Slutsats av företagens ökade debiteringar

Ett sätt för företagen att utnyttja det uppkomna räntegapet mellan intäktsräntan på skattekontot och bankräntan för företag, är att öka inkomstarets debiterade preliminärskatt. Om det inte motsvaras av en ökad slutlig skatt kommer överskottet senare att betalas ut med ränta på 0,5625 procent. Företagens debiterade preliminärskatt för inkomstår 2014 visar inte på en betydande systematisk överdebitering till följd av den attraktiva intäktsräntan på skattekontot. En något ökad preliminärskattkvot från 2014 kan dock tyda på att detta beteende har använts i begränsad omfattning. En underliggande preliminärskatt påvisar överdebiteringar om högst 3 miljarder kronor.

Bilaga

Räntegrundande saldo

I denna analys korrigeras skattekontosaldot så att det speglar hur underlaget för kostnads- och intäktsräntorna ser ut. Nedan visas genom exempel hur resultatet vid avstämningen av slutlig skatt flyttas i tiden och hur denna flytt påverkar saldot.

I exemplen nedan visas hur saldot påverkas genom korrigeringen för kvarskatt. I det ena fallet visas resultatet när kvarskatten täcks av en kompletteringsbetalning. I det andra fallet visas resultatet när ingen kompletteringsbetalning gjorts.

Exempel: Räntegrundande saldo när kvarskatt täcks av kompletteringsbetalning

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
IB	0	0	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	0
Inbetalning		+1000										
Avstämning slutskatt												-1000
Skattekonto - saldo	0	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	0
Inbetalning		+1000										
Avstämning slutskatt		-1000										
Räntegrundande saldo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Exempel: Räntegrundande saldo när kvarskatt inte täcks av kompletteringsbetalning

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
IB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inbetalning												
Avstämning slutskatt												-1000
Skattekonto- saldo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inbetalning												+1000
Avstämning slutskatt		-1000										
Räntegrundande saldo	0	-1000	-1000	-1000	-1000	-1000	-1000	-1000	-1000	-1000	-1000	0

När det gäller överskjutande skatt så beräknas intäktsräntan från och med den 13 februari året efter inkomståret. Eftersom inte heller den är känd vid den tidpunkt när räntan beräknas så är det även i dessa fall motiverat att korrigera saldot. I exemplet nedan visa effekten av denna korrigering.

Exempel: Räntegrundande saldo när överskjutande skatt utbetalas i december

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
IB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Avstämning slutskatt												+1000
Utbetalning												-1000
Skattekonto- saldo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Avstämning slutskatt		+1000										
utbetalning												-1000
Räntegrundande saldo	0	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	+1000	0

Tidsperioder

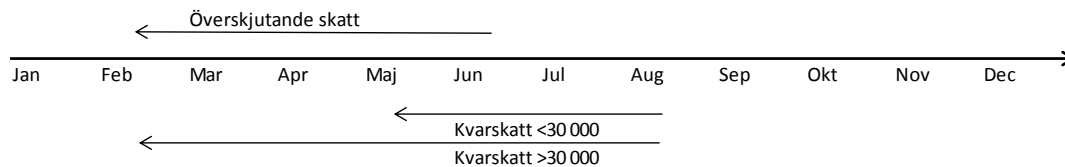
Vid beräkningen av det räntegrundande saldot flyttas resultatet vid avstämningen av slutlig skatt mot preliminärskatter tillbaka till den tidpunkt när räntan börjar beräknas. Nedan visas relevanta tidpunkter. De månader som saldon är de som täcks av pilarna i tidslinjerna nedan.

För fysiska personer visas korrigeringsarna för respektive uttagstidpunkt för slutlig skatt. För juridiska personer visas korrigeringsarna för respektive beskattningsår.

Fysiska personer

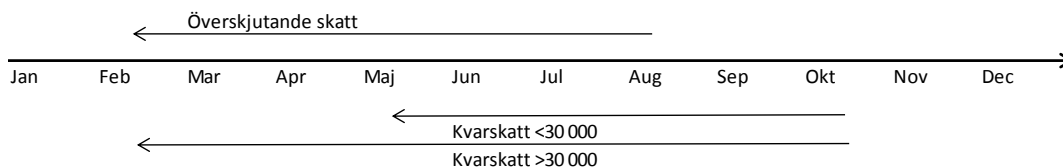
Juniuttaget

Slutskattebesked erhålls i juni. Intäktsräntan beräknas från februari till utbetalningen i juni. Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från maj till tre månader efter slutskattebeskedet (september). Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt över 30 000 kr från februari till tre månader efter slutskattebeskedet (september).

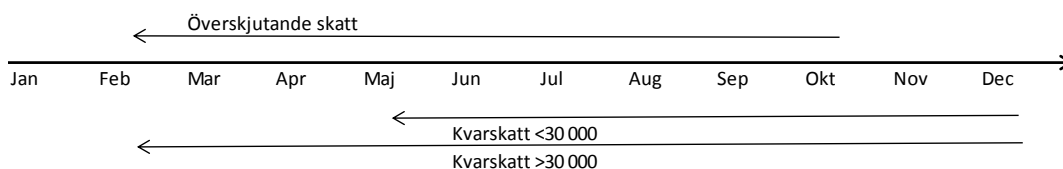
Augustiuttaget

Slutskattebesked erhålls i augusti. Intäktsräntan beräknas från februari till utbetalningen i augusti. Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från maj till tre månader efter slutskattebeskedet (november). Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt över 30 000 kr från februari till tre månader efter slutskattebeskedet (november).

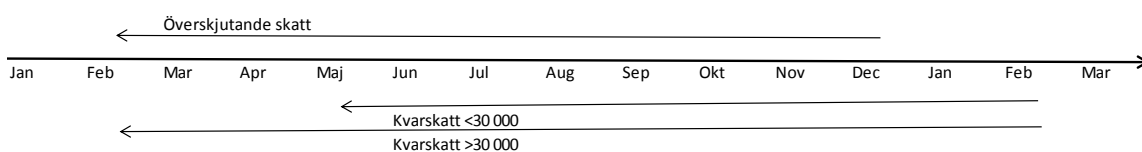
Oktoberuttaget

Slutskattebesked erhålls i oktober. Intäktsräntan beräknas från februari till utbetalningen i oktober. Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från maj till tre månader efter slutskattebeskedet (januari). Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt över 30 000 kr från februari till tre månader efter slutskattebeskedet (januari).

Decemberuttaget

Slutskattebesked erhålls i december. Intäktsräntan beräknas från februari till utbetalningen i december. Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från maj till tre månader efter slutskattebeskedet (mars). Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt över 30 000 kr från februari till tre månader efter slutskattebeskedet (mars).

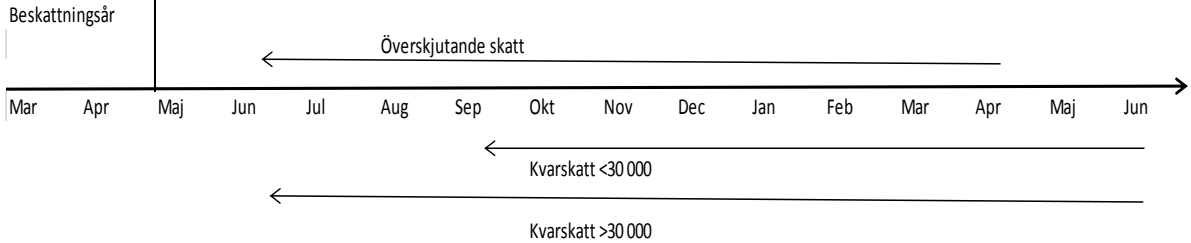

Tidsperioder juridiska personer

Beskattningsår 1 maj-30 april (P1)

Slutskattebesked erhålls april året efter det år som beskattningsåret avslutas. Intäktsräntan beräknas från juni till utbetalningen i april. Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från augusti till tre månader efter slutskattebeskedet (juli). Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt över 30 000 kr från juni till tre månader efter slutskattebeskedet (juli).

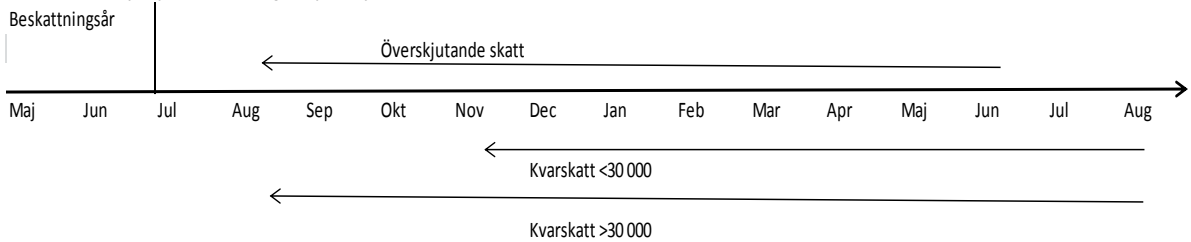
P1 bokslut 31 jan-30 april (beskattningsår 1 maj-30 april)

Beskattningsår 1 juli-30 juni (P2)

Slutskattebesked erhålls i juni året efter det år som beskattningsåret avslutas. Intäktsräntan beräknas från augusti till utbetalningen i juni. Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från november till tre månader efter slutskattebeskedet (september). Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från augusti till tre månader efter slutskattebeskedet (september).

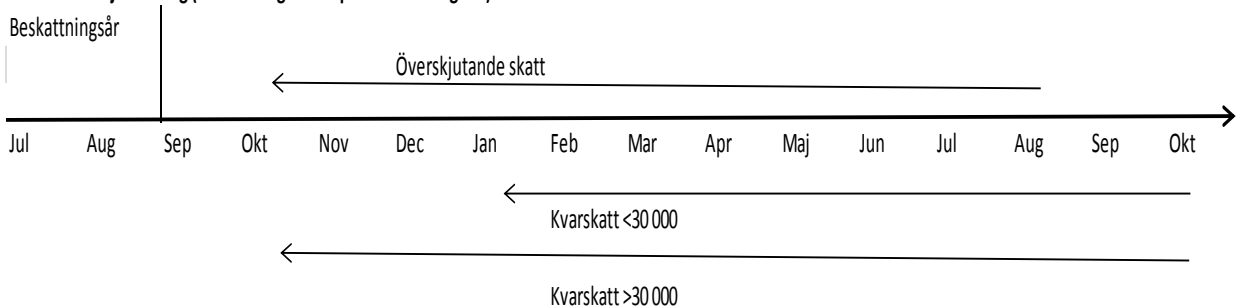
P2 bokslut 31 maj-30 juni (beskattningsår 1 juli-30 juni)

Beskattningsår 1 september-31 augusti (P3)

Slutskattebesked erhålls i augusti året efter det år som beskattningsåret avslutas. Intäktsräntan beräknas från oktober till utbetalningen i augusti. Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från januari till tre månader efter slutskattebeskedet (november). Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från oktober till tre månader efter slutskattebeskedet (november).

P3 bokslut 31 juli-30 aug (beskattningsår 1 september-31 augusti)

Beskattningsår 1 september-31 augusti (P4)

Slutskattebesked erhålls i december året efter det år som beskattningsåret avslutas.
Intäktsräntan beräknas från februari till utbetalningen i december. Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från maj till tre månader efter slutskattebeskedet (mars).
Kostnadsräntan beräknas för kvarskatt under 30 000 kr från februari till tre månader efter slutskattebeskedet (mars).

P4 bokslut 30 september-31 december (beskattningsår 1 januari-31 december)

